

KNJIGA O FRA MIJI ČUIĆU

Ovog ljeta u izdanju Naših ognjišta pojavila se knjiga dr. fra Ive Bagarića *Fra Mijo Čuić - život i djelo (1882. - 1959.)*, Spomenica u povodu 40. obljetnice smrti, Tomislavgrad, 2000. Sa str. 13.-14. i 21.-22. donosimo dva ulomka, koji je najbolje preporučuju.

Uredništvo KZ

PROSLOV

Nakon toliko napisanih stranica izdanih knjiga, ispričanih i zabilježenih ljudskih i narodnih sudbina, pred nama je štivo, uobličeno u formu monografije, koju je duvanjski kršćanski puk dugo čekao i zahvaljujući fra Ivi Bagariću dočekaao.

Od Bukovice, Mostara, Tomislavgrada, Amerike i Zenice ukoričen je u ovoj monografiji jedan ljudski život, ali i jedno povijesno razdoblje svekolikog i

duvanjskog i hrvatskog puka. Ukoričen je život fra Mije Čuića, svećenika i graditelja. Fra Mijo je iz narodne priče koja je desetljećima živjela u ovom narodu i sjećanju rijetkih živih suvremenika i supatnika, da ne bi ušao u legendu, na velika vrata ušao u fra Ivinu monografiju... Čovjek je izražene energije, neobične snage, a ponekad i tvrdoglavosti, vjerojatno i sam svjestan da jedino poštujući te karakterne crte svoje osobnosti može stvoriti velika djela. A doista su velika djela ona koja je izgradio fra Mijo: spomen-bazilika, spomen-dom i samostan. Snalazio se u sirotinjskom getu u kojemu je

živio hrvatski puk ovdje i u Americi i zidaao spomenike hrvatskoj povijesti i hrvatskoj vjeri u vremenu neimanja i golog preživljavanja.

Fra Ivo je monografiju napisao u više poglavlja. Početak i završetak monografije povijest je života dušobrižnika, odgojitelja i uznika fra Mije Čuića. Središnja poglavlja, koja zapremaju i najveći dio monografije, posvećena su graditelju fra Miji. Bazilika, samostan, i spomen-dom u fotografiji trajno svjedoče o graditelju fra Miji Čuiću, ali ono što će vjerojatno više zanimati suvremenog čitatelja jesu skrivani dokumenti i imena svjedoka sa suđenja hrvatskom domoljubu i svećeniku fra Miji, jednoj od stotine žrtava pokolja i montiranih procesa. I u najtežim trenucima fra Mijo je svjedočio svoju vjeru, svoju volju i svoju viziju pravednog i slobodnog svijeta, a otvorenu potporu iskazao mu je

njegov vjermički i hrvatski puk, javno, jasno i glasno, na kalandorskom suđenju 1946. godine.

... Monografija je dokument i to osnovno pravilo fra Ivo potkrepljuje i zadnjim poglavljem koje je živo sjećanje i svjedočenje fra Mijina suvremenika i zatvorskog supatnika fra Vinka Dragičevića.

Ova knjiga živi uz spomen-baziliku kao svjedok naših dana o velikom čovjeku i svećeniku fra Miji Čuiću.

Prof. Branko Zrno

OKVIRNI ŽIVOTOPIS FRA MIJE ČUIĆA

Fra Mijo Čuić, kojemu je posvećena ova nevelika monografija, rođen je 10. studenog 1882. u Bukovici - Duvno, od oca Joze i majke Anđe r. Andrić. Na krštenju dali su mu ime Ivan. Osnovnu školu i gimnaziju svršio je na Širokom Brijegu (1893.-1900.), filozofiju i teologiju u Mostaru i Fuldi - Njemačka (1901.-1906.). U franjevački red stupio je 4. listopada 1900. na Humcu. Uzeo je redovničko ime Mijo, što su ga nosila dvojica prethodnika - fratara iz iste obitelji. Privremene zavjete položio je 1901., svečane 10. ožujka 1904., za svećenika je zaređen 29. lipnja 1905.

Kao svećenik je sedam godina (1906. -1913.) vršio službu kapelana i zamjenika učitelja novaka na Humcu, i istovremeno službu vjeroučitelja u školi u Ljubuškom. Odgojitelj je bogoslova u Mostaru (1913.-1914.). Nadžupnik je i vjeroučitelj u Županjcu (Duvno) 1914.-1919. Ovu odgovornu i u ratu (1914.-1918.) vrlo tešku službu nakratko prekida i kao misionar djeluje među hrvatskim iseljenicima u Sjevernoj Americi (1919.-1921.). Dvije godine krstarilo je Amerikom, a onda se vraća u svoje Duvno te punih 15 godina vrši službu nadžupnika i vjeroučitelja (1921.-1936.). Sljedećih pet godina (1936.-1941.) u Tomislavgradu pomoćnik je župniku u svećeničkom i pastoralnom radu i vodi sve poslove oko izgradnje samostana. Godinu dana (1941.-1942.) misionar je u Hrvatskoj, a od 1942. do 1944., s prekidima zbog provala i pustošenja partizana, vjeroučitelj je u Tomislavgradu. Rat i nesigurnost prisilili su ga da 1944. napusti Duvno, sklonio se u Hrvatsku. Sljedeće godine Mijo je imenovan vizitatorom franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Dalmaciji. Na putu za Dalmaciju početkom kolovoza 1945. uhićen je u Rijeci - valjda na Trsatu - i počinje njegov mučenički život optuženika i osuđenika (1945.-1953). Kao teški bolesnik (paraliziran) "pomilovan" je 1953.; otada živi u Mostaru, gdje ga je "posjetila" smrt 8. siječnja 1959. Pokopan je na groblju Šoinovac u Mostaru.

Da se ne zaboravi ime i rad za Duvno toliko zaslužnog čovjeka, pred samostanom u Tomislavgradu podignut mu je i skromni spomenik. Tom zgodom gvardijan fra Mirko Bagarić izrekao je i prigodnu riječ:

"Cijenjeni uzvanici, braćo i sestre, dragi prijatelji, evo, pripala mi je osobita čast i neizmjerana radost u srcu što Vas ovog časa, na dan 8. srpnja 1997. godine u okviru proslave 1. Hrvatskog sabora i dana sv. Nikole Tavelića - a na dan naše općine - mogu od svega srca pozdraviti na ovome svetom tlu i pred spomenobilježjem velikana, Hrvata i katolika, redovnika i svećenika, graditelja i kulturnog djelatnika, borca i mučenika za slobodu hrvatskog roda i doma, o. fra Mije Čuića... Na ovaj dan njegovom brigom i zaslugama davne 1924. postavljen je temeljni kamen ove crkve..."

Želja mi je da ovaj spomenik bude trajan znak naše velike zahvalnosti ovom velikom sinu našeg kraja, koji nam je sagradio ovu ljepoticu - baziliku i samostan kao vjersko i kulturno središte čitavog kraja... Isto tako ovim činom otkrivanja i blagoslova ovog spomenika želimo da trajno ostane zapisanim na stranicama povijesti svjedočanstvo budućim pokoljenjima kakve smo velikane imali i tko je jedan između njih: tko je i što je bio fra Mijo Čuić."

Dr. Ivo Bagarić (Bukovica, 1919.)

VRIJEDNA KNJIGA SLAVKA GRUBIŠIĆA **NAD PONOROM PAKLA** **SVJEDOČANSTVO O KOMUNISTIČKIM ZLOČINIMA**

Većina naših čitatelja zbog protuhrvatskog školskog programa, izvan školskih knjiga, novina, radija i televizije nema pojma o zločinima koje su naši dušmani počinili nad našim narodom u Drugom svjetskom ratu i poslije njega. I zbog same istine o mučiteljima, i zbog poštovanja prema našim mučenicima i radi očuvanja vlastitog ponosa molimo Vas, da makar prelistate knjigu s gornjim naslovom u izdanju Hrvatskih političkih zatvorenika. Neka Vas na to potakne njezin Predgovor!

Uredništvo KZ

PREDGOVOR

Nad ponorom pakla je potresna romansirana autobiografija o nedaćama koje glavni protagonist i autor knjige Slavko Grubišić proživljava kroz gotovo cijeli svoj život, počev od djetinjstva, kada je kao desetogodišnjak dopao u partizanske ruke gdje je nemilosrdno mučen, pa sve do zrelih godina kada ga u emigraciji zlostavljaju Udbini plaćenici.

Knjiga obuhvaća i mnoge druge zločine koje su partizani počinili u užoj i široj autorovoj okolini, a on ih se sjeća iz dječjačke perspektive, bilo da ih je sam vidio, bilo da su o njima pričali stariji ljudi u njegovu selu. Kao stalna meta poslijeratne jugoslavenske Ozne i Udbe, Grubišića često ispituju, do besvijesti

Godina 31.

ISSN 1512-6005

ZBORNIK
KRŠNI ZAVIČAJ

broj 33.

Humac, 2000.